

УДК 316.61-053.6:379.82

**СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО
ДІЯЛЬНОСТІ КЛУБІВ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ ЯК ОСНОВА
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РОБОТИ**

кандидат педагогічних наук, доцент, Малков Д. Ю.

Київський університет імені Бориса Грінченка Україна, Київ

Маслова Т. М.

Київський національний університет культури і мистецтв Україна, Київ

У статті розглянуто основи структурно-функціонального підходу до діяльності клубів за місцем проживання як основа соціокультурної роботи майбутнього менеджера. Здійснена спроба визначити соціокультурні цілі клубів за місцем проживання. Визначено поняття «клубний заклад». Виокремлено головні характеристики, притаманні соціокультурній діяльності клубів за місцем проживання. Виокремлено основні елементи системи соціокультурної діяльності клубу за місцем проживання. Розглянуто «клуб за місцем проживання» як основу соціокультурної діяльності, що здійснюється у вільний час.

Ключові слова: структурно-функціональний підхід, соціокультурні цілі, клубний заклад, соціокультурна система, елементи системи соціокультурної діяльності.

кандидат педагогических наук, доцент, Малков Д. Ю., Маслова Т. М. Структурно-функциональный подход к деятельности клубов по месту жительства как основа социокультурной работы/ Киевський університет імені Бориса Грінченка Україна, Київ; Киевский национальный университет культуры и искусств Україна, Київ

В статье рассмотрены основы структурно-функционального подхода к деятельности клубов по месту жительства как основа социокультурной работы будущего менеджера. Осуществлена попытка определить социокультурные цели клубов по месту жительства. Определено понятие «клубное учреждение». Определены основные параметры, присущие социокультурной деятельности клубов по месту жительства. Выделены основные элементы системы социокультурной деятельности клуба по месту жительства. Рассмотрено «клуб по месту жительства» как основу социокультурной деятельности, осуществляемой в свободное время.

Ключевые слова: структурно-функциональный подход, социокультурные цели, клубное заведение, социокультурная система, элементы системы социокультурной деятельности

*PhD of Pedagogic, Associate Professor, D. Mal'kov, T. Maslova
Structural and functional approach to the activity of clubs in the place of residence as the basis of sociocultural work/ Boris Grinchenko University of Kyiv Ukraine, Kiev, Kiev National University of Culture and Arts Ukraine, Kyiv*

The article deals with the fundamentals of the structural and functional approach to club activities at the place of residence as the basis of the socio-cultural work of the future manager. An attempt was made to determine the socio-cultural goals of clubs at their place of residence. The notion of "club institution" is defined. The main characteristics of the clubs' socio-cultural activity at the place of residence are singled out. The main elements of the system of socio-cultural activity of the club at the place of residence are singled out. The "club at the place of residence" is considered as the basis of socio-cultural activity carried out in its free time.

Key words: structural-functional approach, socio-cultural goals, club institution, socio-cultural system, elements of the system of socio-cultural activity

Актуальність. У сучасних соціально-економічних умовах збільшується роль та значення соціокультурної діяльності клубів за місцем проживання для процесу соціалізації молоді людини, оскільки вони є доволі дієвим чинником у структурі суспільних систем. Дана структура може бути життєздатною лише за умов реалізації законодавчо закріплених обов'язків держави, спрямованих на створення сприятливих умов для соціального, особистісного становлення та творчого розвитку молоді за місцем проживання.

Пошук шляхів удосконалення структури діяльності клубу за місцем проживання зумовлений сьогодні необхідністю більш глибокого її аналізу, що дозволило б достовірно обґрунтувати зв'язки її основних елементів, закономірність у залежності в таких зв'язках, визначити цілісність, динамічність функціонуючої моделі в сучасних освітньо-виховних системах.

З огляду на це одним з провідних завдань у навчанні менеджерів соціокультурної діяльності є їхня підготовка щодо вивчення та розробки структурно-функціональних підходів до діяльності клубів за місцем проживання, забезпечення соціокультурного розвитку особистості в системі соціально-виховної діяльності даної моделі, виявлення критеріїв ефективності цього процесу.

Методи. У статті використано теоретичні методи наукового дослідження: аналіз і синтез, абстрагування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна психолого-педагогічна наука поняття «структура» зіставляє із поняттями «функція», «система», «організація», які виступають основою для розгортання структурно-функціонального аналізу. Останній є методом

дослідження соціальних систем, де кожний елемент має конкретне призначення.

У філософській науці структура характеризується діалектикою співвідношення окремого та цілого. Визначити структуру об'єкту – означає виокремити елементи та їх взаємозв'язки. У філософії поняття «структура» трактується як порядок, зв'язок елементів побудови. Це загальне наукове поняття, що виражає сукупність стійких зв'язків об'єкта, сприяє його цілісності, збереженню основних властивостей за будь-яких змін [5 с. 195]. З точки зору цілого, структура забезпечує постійність функціонування системи. Кожна частина структурного цілого бере участь у перетворенні системи і повинна органічно входити в її модель.

Аналіз соціально-педагогічної літератури дозволив нам здійснити певні узагальнення та визначити *соціокультурні цілі клубів*, до яких ми відносимо: виховання людини з орієнтацією на загальнолюдські цінності; фізичне виховання людини, здатної до самовизначення та самореалізації в різних сферах діяльності; виховання людини, яка бере участь у творчому перетворенні соціальної дійсності.

Водночас, слід зазначити, що нові соціокультурні системи (клуби за місцем проживання) не можуть «експлуатувати» старі цілі, адже ціль має прояв у проєктованих якостях особистості. Мета конкретизується в завданнях, завдання відображають цільову установку систем виховної та соціокультурної діяльності клубів.

Під час визначення *завдань діяльності клубів за місцем проживання*, варто, на нашу думку, враховувати рівень розвитку колективу, його можливості та особливості, в яких існує колектив: історичні традиції, етнографічні характеристики, життєві плани та прагнення молоді, рівень розвитку техніки та фізичної культури суспільства. Слід пам'ятати про індивідуальні та вікові особливості

молоді, сучасні психологічні концепції структури особистості. Лише за умови урахування даних аспектів, вірно поставлені завдання дозволять здійснювати оптимальну програму формування якостей та властивостей особистості.

Результати. Структурно-функціональна модель сучасного клубу за місцем проживання повинна, на нашу думку, втілюватись в програмах його діяльності. Необхідно створювати саме такі програми соціокультурної діяльності фітнес клубів, які б дозволили розширювати інтереси, посилювати організацію, захищати права особистості. У результаті цього кожна молода людина буде пишатися соціокультурною діяльністю в певному фітнес клубі.

Прагнення розробити структуру клубу за місцем проживання викликало необхідність аналізу визначення «клубний заклад». *Клубні заклади в Україні* - культурно-освітні установи, що організовують дозвілля громадян, сприяють піднесенню їхнього загальнокультурного, фізичного рівня розвитку та творчих здібностей. Специфікою роботи клубних закладів для дітей та молоді є те, що їхня соціокультурна діяльність сприяє формуванню та розвитку морально-ціннісних орієнтацій вихованців, допомагає розвивати комунікативні якості, забезпечує органічну адаптацію в різних сферах життєдіяльності, сприяє діагностиці особистісних якостей з метою виявлення власного потенціалу, сприяє максимальній його реалізації задля позитивного самовизначення та самореалізації.

Специфіка соціокультурної діяльності клубів за місцем проживання, на нашу думку, полягає в тому, що вона враховує особливості регіональної, місцевої освітньо-виховної системи з метою організації процесу соціалізації молоді.

Такий підхід дозволив нам визначити головні характеристики, притаманні соціокультурній діяльності клубів за місцем проживання, а саме:

- а) формування суб'єкт-суб'єктних відносин;
- б) здійснення діяльності у вільний, позанавчальний час;
- в) організація групової, колективної, комплексної діяльності;
- г) формування спільності потреб та інтересів молоді;
- д) досягнення результатів, відповідних до мети та завдань

виховання.

Аналіз соціально-педагогічної та психолого-педагогічної літератури дозволив нам розглядати «клуби за місцем проживання» як основу соціокультурної діяльності, що здійснюється у вільний час, розгортається у процесі клубних занять, в умовах багатогранного спілкування з іншими людьми; обумовлена соціально-культурними потребами та інтересами, що мають широкий діапазон: від потреби зняти втому чи бажання отримати будь-яку інформацію – до потреб щодо культурного, фізичного самовдосконалення та інтенсифікації життєтворчості.

Як було зазначено нами вище, однією з основних особливостей діяльності клубів за місцем проживання є забезпечення включення членів клубу до соціокультурного життя, до процесу соціального становлення. Суттєвим компонентом системи соціокультурної діяльності клубів за місцем проживання є виховний потенціал власне клубу як суспільного явища. Під час відвідування клубних занять, занять суспільно-корисної, фізичної діяльності відбувається формування та розвиток соціального досвіду молоді. Для забезпечення цього необхідно, щоб робота клубів планувалась, спираючись на соціальні замовлення кожної окремо взятої молодої людини та суспільства в цілому.

Клуби є добровільними, самокерованими стосунками дітей, молоді та дорослих. Діяльність такого формування повинна бути спрямованою не на допомогу молоді пристосуватись до моральних еталонів дорослих членів суспільства, а на допомогу їм увійти до системи суспільних відносин, сформувані в них прагнення до самовдосконалення, творчості, сприяти самовизначенню особистості у процесі організації різних форм діяльності [6]. Тільки пізнаючи світ та самого себе в цьому світі, маючи різноманітні стосунки з людьми, молода людина може усвідомити себе як особистість.

У процесі теоретичного аналізу [3; 4; 5], ми розглянули основні елементи системи соціокультурної діяльності фітнес клубу за місцем проживання, а саме: мету, завдання, зміст діяльності; визначили їх взаємозв'язки і можемо стверджувати, що діяльність клубу за місцем проживання визначається метою, конкретизується завданнями та відображається у змісті роботи.

Аналіз компонентів систем соціокультурної діяльності фітнес клубу за місцем проживання дозволяє вважати, що вони, як і будь-які інші суспільні структури, проходять такі стадії:

- 1) стадія виникнення;
- 2) стадія організації;
- 3) стадія розвитку.

За сучасних умов вільного вибору молоддю форм соціокультурної організації дозвілля, відповідної їхнім запитам, вирішальним чинником життєдіяльності клубів місцем проживання є бажання відвідувати клуб та діяти у ньому.

Поява такого бажання спричинена низкою факторів, а саме:

1. У клубах за місцем проживання молодь має рівні права при участі у соціокультурній діяльності, рівні стартові можливості розвитку творчих умінь.

2. Клуб бере на себе роль компенсатора відносно однолітків, незадоволених своїм становищем у класі чи таких, які відчують психологічний дискомфорт у сім'ї.

3. Клуби за місцем проживання, створюючи необхідні умови для орієнтації молоді у системі соціальних, моральних цінностей, допомагають їм здійснювати індивідуальний вибір позитивних життєвих цілей і установок.

4. Уміння, що формуються в процесі роботи клубів, дозволяють молоді взаємодіяти один з одним та з дорослими, самостверджуватись у співпраці з однолітками.

Висновки і перспективи. Таким чином, клуби за місцем проживання сприяють соціокультурному розвитку молоді, їх суспільному та моральному становленню. Залучення молодої людини до діяльності клубу за місцем проживання сприяє його самоствердженню та самореалізації.

Клуб за місцем проживання сприяє створенню умов в спільній соціально-орієнтованій діяльності та, водночас надає можливості для створення таких умов державою і суспільством.

Оскільки клуби за місцем проживання є соціально-культурним явищем, до вивчення даного явища звертаються багато вчених. Сутністю діяльності клубу за місцем проживання є розгляд процесу соціалізації особистості молоді в системі «особистість – клуб за місцем проживання – соціальне середовище».

На нашу думку, наскрізною ідеєю побудови структурно-функціональної моделі діяльності фітнес клубу за місцем проживання є ідея соціокультурної взаємодії, складовою якої є педагогічна взаємодія.

Функціонування будь-якої системи, її життєдіяльність, і системи виховання в тому числі, залежить від якості управління.

Соціокультурна система – об'єднання комплексу соціальних і виховних завдань людей, які їх реалізують у процесі цілеспрямованої діяльності, відносин, що з'являються між її учасниками; у спільному середовищі й управлінській діяльності. Управління ми розглядаємо як підсистему діяльності, що забезпечує збереження й розвиток соціокультурної системи шляхом організації цілеспрямованого впливу однієї підсистеми на іншу.

Відштовхуючись від вищенаведених визначень, ми розглядаємо клуб за місцем проживання як складну духовну спільність, члени якої розташувалися на різних щабелях інтелектуального, морального, суспільного, трудового та естетичного розвитку, мають різні інтереси та потреби, які стануть предметом нашого розгляду нижче.

Література:

1. Андрущенко В. П., Бех В. П., Лукашевич М. П. та інші / Соціальна робота / Андрущенко В. П., Бех В. П., Лукашевич М. П., Мигович І. І. / Ін-т вищої освіти АПН України; Держ. Центр соціальних служб для молоді. – Київ. – УДЦССМ, 2001. – 440с.
2. Вайнола Р. Х. Формування творчої особистості школяра в системі виховної роботи: Дис... канд. пед. наук / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 1998. — 182л. — л.163-182.13.00.01 — 182л.
3. Кон И. С. Социология личности. - М.: Политиздат, 1967.- 383 с.
4. Малков, Дмитро Юрійович. Соціалізація підлітків у клубних об'єднаннях за місцем проживання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Д. Ю. Малков; наук. кер. Р. Х. Вайнола; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2005. - 20 с.
5. Сухомлинский В. А. Методика воспитания коллектива. – М.: Просвещение, 1988. – 230 с.

References:

1. *Andrushchenko V. P., Bekh V. P., Lukashevich M. P. i ínshí / Sotsíal'na robota / Andrushchenko V. P., Bekh V. P., Lukashevich M. P., Minovich Í. Í. / Ín-t vishchoí osvítí APN Ukraíni; Derzh. Tsentr sotsíal'nikh sluzhb dlya molodí. - Kiev. - UDTSSSM, 2001. - 440s.*
2. *Vaynola R. KH. Formula sozdaniya tvorcheskoy osobi v shkolakh v sistemakh vikhovnoí roboti: Dis ... kand. Ped. Nauk / Natsíonal'niy pedagogíchniy un-t ím. M. P. Dragomanova. - K., 1998. - 182l. - I.163-182.13.00.01 - 182l.*
3. *Kon I. S. Sotsiologiya lichnosti. - M. : Politizdat, 1967.-383s.*
4. *Malkov, Dmytro Yuriyovych. Sotsializatsiya pidlítiv u klubnykh ob'yednannyakh za mistsem prozhyvannya: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.05 / D. YU. Malkov; nauk. ker. R. KH. Vaynola; Nats ped. un-t im. M. P. Drahomanova. - Kyiv, 2005. - 20 s.*
5. *Sukhomlinskiy V. A. Metodika vospitaniya kollektiva. – M.: Prosveshcheniye, 1988. - 230 s.*

УДК: 378.14

**ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИКЛАДАЧА
ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИШІ**

кандидат педагогічних наук, доцент Орел-Халік Ю. В.

Запорізький державний медичний університет, Україна, Запоріжжя

У статті розглядаються професійно-педагогічні та особистісні характеристики викладача іноземної мови у вищих медичних навчальних закладах. Особлива увага приділяється забезпеченню шляхів подолання складнощів, пов'язаних з підвищенням якості та ефективності практичних занять із дисципліни «Іноземна мова». Доведено, що однією з характеристик професійної майстерності викладача є вміння йти у ногу з часом і

використовувати новітні інформаційні технології. Автор наголошує на необхідності постійного підвищення викладачами своєї професійної компетентності та періодичному проведенні моніторингу професійного розвитку викладача.

Ключові слова: професійно-педагогічні характеристики, особистісні якості викладача, іноземна мова за професійним спрямуванням, професійна діяльність, обмін досвідом.

кандидат педагогических наук, доцент Орел-Халик Ю. В. Профессионально-педагогические характеристики преподавателя иностранных языков в вузе/ Запорожский государственный медицинский университет, Украина, Запорожье

В статье рассматриваются профессионально-педагогические и личностные характеристики преподавателя иностранного языка в высших медицинских учебных заведениях. Особое внимание уделяется обеспечению путей преодоления сложностей, связанных с повышением качества и эффективности практических занятий по дисциплине «Иностранный язык». Доказано, что одной из характеристик профессионального мастерства преподавателя является умение идти в ногу со временем и использовать новейшие информационные технологии. Автор подчеркивает необходимость постоянного повышения преподавателями своей профессиональной компетентности и периодическом проведении мониторинга профессионального развития преподавателя.

Ключевые слова: профессионально-педагогические характеристики, личностные качества преподавателя, иностранный язык профессиональной направленности, профессиональная деятельность, обмен опытом.

PhD in pedagogical sciences, associate professor Yu. Orel-Khalik Professional and pedagogical characteristics of the University teacher of

foreign languages/ Zaporozhye State Medical University, Ukraine, Zaporozhye

The article deals with the professional-pedagogical and personal characteristics of the teacher of foreign language at higher medical educational institutions. Particular attention is paid to ensuring ways of overcoming the difficulties associated with the improvement of the quality and efficiency of practical classes in the discipline "Foreign language ". It is proved that one of the characteristics of the teacher's professional skills is the ability to keep pace with time and use the latest informative technologies. The author emphasizes that teachers should constantly improve their professional competence and periodical monitoring of the teacher's professional development.

Key words: professional-pedagogical characteristics, personal qualities of the teacher, professionally oriented foreign language, professional activity, exchange of experience.

Вступ. Останнім часом намітилися зміни в моделі навчання і виховання, орієнтованій на студента. Особистісно орієнтована модель навчання змінює позицію студентів і викладачів у спілкуванні, зумовлює потребу дискурсу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукає до моделювання життєвих ситуацій, самоаналізу та самооцінки. Це зумовлено необхідністю переходу від загальних знань, які дають лише символічне уявлення про дійсність та реальне життя, до справжньої підготовки до професійної діяльності.

Незважаючи на активну наукову розробку теоретичних та практичних питань як в нашій країні, так і за кордоном, вивчення іноземної мови в умовах інтенсивного перетворення суспільства неможливо без професійних викладачів, які повинні мати необхідні

оновлені знання, вміння та навички в зв'язку з швидкими змінами у сфері науки та техніки.

Метою статті є розгляд професійно-педагогічних характеристик та визначення особливостей вимог до викладача іноземної мови у вищому медичному навчальному закладі.

Дослідженню цього питання значну увагу приділили Т. Г. Браже, І. А. Зязюн, В. Ю. Кричевський, А. К. Маркова, В. О. Сластьонін, В. І. Журавльов, С. Б. Єлканов, Т. В. Новикова, Н. Ф. Тализіна, О. В. Овчарук, І. О. Зимня, Г. П. Щедровицький та ін.

Бурхливий розвиток новітніх технологій, стрімкий потік різноманітної сучасної інформації, використання переваг дистанційного навчання, тенденція до самоосвіти на базі навчальних on-line курсів передбачають засвоєння необхідного навчального матеріалу за допомогою інформаційних технологій. Разом з тим, взаємозв'язок викладача та студентів є необхідною умовою здійснення педагогічного процесу у вищому навчальному закладі.

Сучасному суспільству необхідні фахівці, які володітимуть методами, за допомогою яких вивчення іноземних мов стане більш ефективним і будуть вирішені проблеми набуття необхідних знань з іноземної мови. Одним з головних чинників, що забезпечує якість вищої освіти сьогодні, залишається якість професійної підготовленості викладачів, їх рівень кваліфікації, професійно-педагогічна компетентність, завдяки чому відбувається формування і становлення особистості майбутнього фахівця.

Викладач іноземних мов повинен відігравати головну роль у процесі виховання особистості майбутнього фахівця. Він не ставить на перше місце завдання навчити студентів іноземній мові, але повинен у своїй діяльності виховувати в них спроможність до

подальшої самостійної роботи. Зокрема, в ході вивчення мови викладач повинен сформувавши у своїх студентів вміння та навички, необхідні для вирішення практичних завдань за законами краси.

Як відомо, знання, навички і вміння самого викладача не стануть надбанням студентів, якщо він не володіє теорією навчання іноземної мови, в основу якої покладені досягнення науки. Для того, щоб навчання іноземним мовам у вищих медичних закладах освіти було ефективним і відповідало сучасним вимогам, викладачі повинні добре володіти методикою викладання іноземної мови, знати головні компоненти теорії сучасного навчання іноземним мовам та використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Викладачі іноземних мов повинні також постійно знайомитися зі спеціальною науково-методичною літературою, що має стати джерелом постійної роботи над собою з метою підвищення рівня професійної кваліфікації. Навчальний процес має проходити з урахуванням даних сучасної науки про особливості спілкування за допомогою мови, про закономірності розпізнавання й породження мовлення, мовленнєвих актів [3, с. 167].

Як відомо, існує три компоненти процесу вивчення іноземної мови:

- навчаюча діяльність викладача;
- навчальна діяльність студентів;
- організація навчального процесу.

Будь-який процес навчання — це процес спільної діяльності викладача та студента. Навчання — це акт взаємодії того, хто навчає, з тими, кого навчають, з метою передачі одним і засвоєння іншими соціального досвіду. Обидві сторони — і викладач, і студент — повинні брати активну участь у цій діяльності, але кожен по-своєму: викладач повинен здійснювати навчаючі дії, спрямовуючи студентів, а саме: мотивувати навчальну діяльність, спонукати до навчання, орга-

нізувати навчальні дії таким чином, щоб вони давали максимальний ефект, здійснювати контроль за ефективністю засвоєння матеріалу.

Викладач іноземної мови повинен володіти різними варіантами побудови навчального процесу. Багатоваріантність методичних технологій, уміння організувати навчання одночасно на різних рівнях складності, позитивне ставлення виховання до оточуючого світу є ознаками особистісно орієнтованої моделі навчання. На думку М. Андрєєвої, викладач повинен:

- бути добре інформованим про предмет і матеріал, якому він навчає;

- добре орієнтуватися і вміти бачити, як незначні деталі можуть бути пов'язані зі загальною метою навчання;

- вміти ясно виражати думки;

- створювати невимушену обстановку і вміти пристосовуватися до нових ситуацій;

- бути ентузіастом;

- з повагою ставитися до студентів, які беруть участь у процесі навчання;

- вірити в можливість й успіх студентів;

- добре орієнтуватися в групах і вміти працювати зі студентами, базові знання з іноземної мови у яких різні;

- вчитися працювати з людьми, про яких викладач має обмежені знання;

- бути відмінним слухачем;

- вміти приймати і давати критичні зауваження, ідеї, пропозиції;

- знати, як і коли використовувати гумор;

- знати груповий динамізм і чітко реагувати на індивідуальні потреби окремих студентів;

- вміти вирішувати проблеми й ставити їх під час навчання [1, с.

305].

Незалежно від важливості і якості інформації, завдання викладача полягає в тім, щоб створити атмосферу, сприятливу для навчання.

Допоміжні засоби навчання дають можливість студентам відчувати доброзичливість викладача; навчання повинно бути різноманітним, цікавим і захоплюючим, спрямованим на досягнення успіху в навчанні.

Студенти не повинні сумніватися, що їх підтримують і надихають до навчання. Вони повинні відчувати, що можуть ризикувати, застосовувати нові прийоми та робити помилки, не викликаючи невдоволення з боку викладача.

Ефективне викладання дає змогу водночас здійснювати виховання, надихає і ставить нові перспективи і є доповненням до попереднього навчання.

Студенти різняться між собою за ступенем сприйняття навчання, тому програма навчання буде більш ефективною, якщо в ній будуть враховуватись індивідуальні особливості тих, хто навчається. Цей гнучкий підхід забезпечить перехід до особистісно орієнтованого навчання і сприятиме всебічному розвитку особистості. Зважаючи на це, корисними можуть бути різні способи викладення навчального матеріалу:

- лекції — інформативна подача навчального матеріалу, корисна для студентів, що сприймають інформацію, слухаючи її;

- демонстрації — лекції можуть супроводжуватися демонстрацією матеріалу або наочності з теми, і це подобається студентам, що добре орієнтуються в наочному матеріалі;

- експериментальне навчання — рольові ігри і практичні вправи підходять людям, що найкраще засвоюють матеріал через практику;

- дискусії — багато людей люблять міркувати, і для них великі

можливості відкриваються під час диспутів;

- читання — підручник є найефективнішим засобом навчання;
- on-line курси для самостійної роботи студентів;
- модель — викладачі постійно служать прикладом у навчанні

для студентів.

Незважаючи на те, що викладач несе відповідальність за процес навчання, студенти також повинні знати про свою відповідальність перед навчанням. Вони мають бути готовими до роботи, до участі в заняттях, мати необхідний матеріал, приходити вчасно на заняття і цілком віддаватися навчанню. Групи з вивчення іноземних мов повинні бути невеликими за кількістю (10 осіб). При формуванні групи необхідно дотримуватись принципу однорідності групи, а саме: відбирати студентів, які мають приблизно однаковий рівень базових знань з іноземної мови, отриманих у школі.

Викладачі - різні люди зі своїми індивідуальними особливостями, точкою зору, стилем роботи, підготовкою. Якщо ці особливості не беруться до уваги, то це може відбитися на груповій роботі негативно. Але саме група може подолати всі недоліки в роботі. Три головні риси, притаманні будь-якій групі: взаємодія, членство та групова ідентичність - сприяють встановленню особистісних та стійких емоційних взаємовідносин між членами навчальної групи, що в свою чергу полегшує подолання труднощів у процесі навчання. Завдяки підтримці та розподілу повноважень члени групи легше і більш ефективно виконують поставлені завдання.

Саме тому при навчанні часто застосовується методика роботи командами (групами). Групова робота має дві особливості:

- комунікація (спілкування) й співробітництво;
- вимагає на додаткову підготовчу роботу й практичну діяльність.

Під час роботи в групі потрібно переконатися, що всі студенти знають,

що вони будуть робити. Всі повинні розуміти мету й перебіг дій. Обов'язково необхідно знаходити час для відповідей на запитання, щоб уникнути непорозуміння; викладачі повинні надавати необхідну підтримку своїм командам, вирішувати конфлікти й проблеми разом зі студентами, робити критичні зауваження й пропозиції та коментувати їх.

Складність діяльності викладача іноземних мов у вищих медичних закладах освіти обумовлює наявність найрізноманітніших вимог щодо неї, виходячи з її особливостей. Однією із найважливіших особливостей є психологічний аспект викладацької діяльності. Викладання - це в першу чергу спілкування, тому викладач повинен бути насамперед комунікабельною людиною, оскільки його обов'язком є донести свої думки до інших, зробити свій внесок у формування гідної особистості. Для опанування процесу викладання у вищих навчальних закладах дуже важливо мати чітку дикцію, володіти культурою мовлення.

Як і дослідник, викладач повинен бути орієнтований на пошук виявлення й передачу істинних знань, а для цього він повинен володіти образним логічним мисленням, умінням виділити головне в різних джерелах, логічні зв'язки між різними дисциплінами, як профільними, так і загального характеру [4, с. 363].

Зміст дисципліни, що викладається, повинен пройти через свідомість викладача, однак, висловлюючи свою точку зору щодо поданого матеріалу, він повинен залишатись об'єктивним, надаючи аудиторії можливість зробити власний вибір. Оскільки вища медична освіта передбачає вироблення в тих, хто навчається, системи моральних цінностей, викладач повинен бути їх носієм і виразником, мати активну соціальну позицію, виділяти соціальну значимість у матеріалі, що подається. Обов'язковість, акуратність, вірність своєму

покликанню прогресивний та динамічний розвиток вирізняють справжнього викладача, який усвідомлює особисту відповідальність за проведення занять[5, с. 246].

Вважаємо доцільним періодичне проведення моніторингу професійного розвитку молодого викладача з метою виявлення помилок і недоліків у роботі та досвідченого викладача з метою передачі досвіду та знань відповідно до професійного положення.

Демонстрація рівня професійної відповідності викладача спостерігається на відкритому практичному занятті. Як зазначив С. Гончаренко, відкриті заняття проводяться з метою показу й поширення найефективніших прийомів навчально-виховної роботи; сприяють впровадженню досягнень педагогічної науки в практику, поширенню педагогічного досвіду [2, с. 55].

Одна і та ж тема робочої навчальної програми може бути представлена різними видами, формами, прийомами та методами роботи в залежності від досвіду та креативного підходу викладача. Важливу роль також відіграє рівень іншомовної підготовки студентів. Присутні колеги мають змогу запозичити цікаві педагогічні ідеї, відкрити для себе нові підходи в рішенні стандартних задач. Конструктивна критика та рекомендації з боку колег допомагають проаналізувати допущені помилки, своєчасно виправити недоліки в своїй роботі та є стимулом до подальшого вдосконалення педагогічної майстерності.

Висновки. Таким чином, не дивлячись на велику кількість продуктивних технологій і засобів навчання, сьогодні, як і завжди, головним фактором якості навчання в цілому, виступає викладач – носій знань. Безперечно процес засвоєння знань ефективний лише тоді, коли студенти хочуть вчитися у викладача. Викладач повинен не лише досконало володіти матеріалом, але й уміло використовувати

методи компетентно орієнтованого підходу до організації навчального процесу на заняттях з іноземної мови, володіти технологіями творчої педагогічної діяльності з урахуванням особливостей навчального матеріалу і здібностей студентів, формувати навички самостійно здобувати знання й застосовувати їх на практиці. Вміти лаконічно, образно і виразно подати матеріал. Безсумнівно головним для викладача мають бути доброзичливість, повага до студентів та їх зусиль у засвоєнні змісту предмета, схвалення й підтримка їх ініціативи, інтелігентність у спілкуванні. Однак, викладач не може обійтися без послідовної вимогливості та об'єктивності оцінювання знань тих, хто навчається, оскільки це орієнтує студентів на досягнення певного рівня засвоєння навчального матеріалу й потрібних видів діяльності. До вищезгаданих особливостей слід додати ще одну. Викладач повинен володіти нескінченним терпінням, передаючи свої знання аудиторії.

Література:

1. Андрєєва М. А. *Особистість викладача ВНЗ як фактор формування загально-культурних і професійних компетенцій майбутніх спеціалістів // «Теорія і практика освіти в сучасному світі: матеріали міжнародної наукової конференції» (м. Санкт - Петербург, лютий, 2012.) – СПб.: Реноме, 2012 – С. 304–306.*
2. Гончаренко С. У. *Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.*
3. *Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349с.*
4. Шендерук О. Б. *Сучасні підходи до визначення поняття «викладач» / О. Б. Шендерук // Психолого-педагогічні проблеми*

становлення сучасного фахівця: [зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.]. – Харків: ХНЕУ; ХОГОКЗ, 2014. – С. 361–365.

5. Цетлін В.С. Якими професійними якостями повинен володіти вчитель іноземної мови / В.С. Цетлін // ІЯШ. –1996 . – №3. – С. 241–247.

References:

1. *Andrjejeva M.A. Osobystistj vykladacha VNZ jak faktor formuvannja zaghaljno-kuljturnykh i profesijnykh kompetencij majbutnikh specialistiv // «Teorija i praktyka osvity v suchasnomu sviti: materialy mizhnarodnoji naukovoji konferenciji» (m. Sankt- Peterburgh, ljutyj, 2012.) – SPb.: Renome, 2012 – S. 304–306.*

2. *Ghoncharenko S.U. Ukrajinsjkyj pedaghoghichnyj slovnyk / S.U. Ghoncharenko. – K.: Lybidj, 1997. – 374 s.*

3. *Pedaghoghichna majsternistj: Pidruchnyk / I. A. Zjazjun, L. V. Kramushhenko, I. F. Kryvonos ta in.; Za red. I. A. Zjazjuna. – K.: Vyshha shk., 1997. – 349 s.*

4. *Shenderuk O. B. Suchasni pidkhody do vyznachennja ponjattja «vykladach» / O. B. Shenderuk // Psykologho-pedaghoghichni problemy stanovlennja suchasnogho fakhivcja: [zb. materialiv mizhnar. nauk.-prakt. konf.]. – Kharkiv: KhNEU; KhOGHOKZ, 2014. – S. 361–365.*

5. *Cetlin V. S. Jakymy profesijnymy jakostjamy povynen volodity vchytelj inozemnoji movy / V. S. Cetlin // IJaSh. –1996. – №3. – С. 241–247.*